

Vyjádření školitele diplomové práce

Michaela Smidová, Ženské emancipačné hnutie v Žiline od 1918 do 1945. Diplomová práce, UK FF, Ústav hospodárskych a sociálnych dejín 2016, 105 s.

Kolegyně Smidová pojala svou diplomovou práci (DP) prostřednictvím historiografického žánru, jenž bývá nazýván případovou studií. Zaměřila se na místní organizaci ženského spolku „Živena“ v městě Žilině vzniklé r. 1922 (s. 57). Po r. 1918 začal totiž tento spolek zakládat své pobočky v převážně slovenských a s jistými obtížemi i v národnostně více promíšených oblastech Slovenska. Pro genezi jeho poměrně konzervativního chápání ženské emancipace bylo směřodonné, že vznikl r. 1869 jako integrální součást slovenského matičního hnutí. I proto byl jeho sídlem Turčianský sv. Martin. Díky poměrně statickým rámcům vývoje slovenské národní společnosti a jejich mentální sedimentaci v ní byly ženy i po roce 1918 chápány jako příkladné vychovatelky dětí k národnímu uvědomění, vzorné a pracovité hospodyně, stejně jako zbožné a poslušné manželky.

Autorka své téma zpracovala na základě příslušných archivních pramenů, zejména pak čerpala své informace ze spolkového časopisu „Živena“ (1910 – 1948). Dobře se orientuje i v sekundární literatuře k ženské emancipaci na Slovensku, v menší míře se inspiroje českou i anglosaskou produkcí. Přínosem její DP je nepochybně skutečnost, že si vůči dosavadním výkladům zvolené problematiky vytvořila kritický odstup, jenž jí umožňuje zaujetí vlastního stanoviska. Opírá se přitom o analýzu poměrně komplexní sítě interakcí, do nichž žilinská „Živena“ vstupovala na regionální i nadregionální úrovni. Je si přitom vědoma, že do této interpretační procedury se citelně prolínal nejen již zmíněný slovenský nacionální tradicionalismus, nýbrž i celá řada dalších skutečností.

Z nich uveďme alespoň početní slabost vzdělaných slovenských středních vrstev v různých regionech, konzervativně – agrární, sociálně i kulturně nepřítis dynamický a zároveň i „chudobný“ charakter slovenské národní společnosti

v jejím srovnání se společností českou a mnohohvrstevnaté etnicko – kulturní vztahy v jednotlivých městech na Slovensku, což se týkalo i Žiliny. Ta však prošla díky napojení na železniční síť již před první světovou válkou poměrně živou industrializací, provázenou rozvojem dělnického hnutí. Naprostou většinu obyvatelstva v Žilně tvořili katolíci, nicméně však nejpočetnější členstvo místní „Živeny“ představovaly evangelické ženy a někteří z jejich manželů (viz hl. evangelický duchovní Fedor Fridrich Ruppeldt). Po nich následovali příslušnice místní reformované židovské komunity. Katolických žen tu nacházíme jen velmi málo.

Analytické jádro kvalifikačního textu Michaely Smidové tvoří jeho 3. a 4. kapitola, věnované „Spolku slovenských žen Živena“ po r. 1918 a jejímu místnímu odboru v Žilině. Na ně navazuje promyšlený závěr (s. 95 ann.). Autorka si dobře uvědomuje, že ve 20. letech byl osou činnosti žilinského odboru nenásilný čechoslovakismus podporovaný dalšími aktivitami jeho českých funkcionářek (viz hlavně Louisa Hálková, manželka předního místního lékaře Ivana Hála, syna básníka Vítězslava Hála). Ve třicátých letech se projevuje útlum sociálně – osvětových akcí spolku díky hospodářské krizi a zvýšený akcent na hledání způsobu, jak spojit výchovu ke slovenské identitě s podporou ekonomické nezávislosti konzervativních venkovských žen. Nalezen byl ve staronovém zájmu o slovenské lidové výšivky.

K tomu poznamenávám, že kolegyně Smidová by se při obhajobě měla vyjádřit k tomu, čím si vysvětluje, že lidová výšivka byla instrumentalizována jako symbol identity jak skrze „maďarský“ komerční podnik Izabella, tak skrze „Živenu“, a to v čechoslovakistické i ľudácké verzi (s. 69 ann.). Měla by také upřesnit, do jaké míry, resp. čím byly různé formy akcí žilinské „Živeny“ pro venkovské ženy skutečně atraktivní (viz rozporná tvrzení na s. 65 a 70). Ke kladům její DP práce přičítám též vysvětlení, že orientace na střední vrstvy a venkovské ženy znemožňovala tomuto spolku hledat cesty k oslovení žilinských dělnic (s. 56, 65 an., 68, 71, 75, 96 aj.). Dále jde o výklad proměn míst národní paměti, na něž se jeho akce (výlety a oslavy jubileí) orientovaly (s. 85 ann.). Závěrem konstatuji, že diplomovou práci kolegyně Smidové rád doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat jako výbornou.

